

Indhold

Forord	5
1 Indledning.....	7
2 Vejhistorie.....	17
3 Veje i dansk litteratur og malerkunst.....	25
4 Opmåling af vejene og opsætning af milepæle og kilometersten	30
5 Vejvisning	36
6 Region Nordjylland.....	38
7 Region Midtjylland	55
8-9 Region Syddanmark	77
8 Syd- og Sønderjylland.....	77
9 Fyn, Tåsinge og Langeland.....	99
10 Region Sjælland.....	113
11 Region Hovedstaden.....	147
12 Udlandet.....	170
13 Kilder	186

Forord

Denne samling billeder er fra et langt liv som vejfarende med cykel- og bilkørsel på danske veje - og enkelte udenlandske. Den afspejler en interesse for sten langs vejene, sten som markerer en afstand eller til et minde om begivenheder.

Hvis man vælger at køre på en landevej frem for en motorvej, får man en fornemmelse af de udfordringer, politikere historisk har haft om vejføring, vej-kvalitet og det at tilfredsstille borgernes ønsker til vejnettet.

Billedsamlingen er på ingen måde komplet. Det er ikke altid nemt at parkere, hvor man gerne vil tage billeder, med mindre man er på cykel eller motorcykel. Om sommeren er det med høj bevoksning let at overse vejsten, og det har ikke været muligt at dække alle vejstrækninger i Danmark.

Selv om billeder og oplysninger i bogen er personlige, er der forhåbentlig andre end den nærmeste familie og gode venner, som synes, det er interessant at se de billeder og læse den tekst, som præsenteres her.

Jeg har mange personer at takke for hjælp til projektet. Først og fremmest min kone Karen, som i en lille notesbog har ført protokol over lokaliteter og sten, der er fotograferet. Hun har finkæmmet manuskriptet for inkonsekvenser og andre fejl. Desuden har hun været en nysgerrig og dejlig rejsekammerat. Jørgen Østergaard har vejledt mig om historie og bidraget med billeder. Det samme har Mads Nielsen. Claus Rogert Hansen har hjulpet med billeder og sammen med sin kone Marianne og Jørgens kone Anne-Lise været tålmodige, når jeg ønskede et stop på vores fælles ture for at fotografere. Thorkild Vejen rådgav om format og opsætning. Det er jeg meget taknemmelig for. Vores søn Poul Veien løste de talrige computerproblemer, der opstod undervejs.

1 Indledning

Danskere bruger mange timer på landevejen som led i arbejde, ferie og andre fornøjelser og også for at betragte landskabet. Vejnettet er kaldt samfundets blodårer og nervetråde.

Hensigten med denne samling af billeder og tilhørende tekst er at genopleve nogle af de scenerier, jeg har været så heldig at kunne fotografere ved at holde ind i en vejkant på de mindre befærdede veje, med færdselslovens bestemmelser om standsning og parkering in mente. Interessen var stimuleret af, at de hidtil publicerede fotos af vejsten ikke altid er optimale. Jeg tænkte, at det måtte kunne gøres bedre. I bagklogskabens ulideligt klare lys har jeg måttet erkende, at opgaven ikke er let. En delvis regnvåd milesten egner sig ikke til at blive fotograferet, det er heller ikke, trods oplysningsblitz, let at fotografere vejsten i direkte modlys! Der må indgås en række kompromiser, hvilket er afspejlet i mine billeder.

Billedmaterialet er indsamlet gennem mere end 40 år, og der er ikke altid præcis registrering af en lokalitet. Det håber jeg, læseren bærer over med. De fleste billeder er analoge taget med slidefilm. De er så scannet ind. Fra ca. 2000 er der alene tale om digitale optagelser. Med det navigationsudstyr, der i dag findes i telefoner og biler, er det nemt at finde koordinaterne. Det var ikke tilfældet, da hovedparten af billederne blev optaget.

Det begyndte med en interesse for de milesten, som er bevaret på nogle vejstrækninger. Så kom mindsten til og efterhånden tillige kønne vejstrækninger i Danmark.

Den oprindelige betegnelse milepæle henviser til, at de første milemarkører var af træ. De gik til, og de følgende markører var af sten. I denne fremstilling anvendes betegnelsen milepæl og milesten i flæng uden hensyn til materialet.

Udsigten på de samme vejstrækninger veksler efter årstid, tid på døgnet og vejret, så der er ikke mange ture, som er ens.

Et eksempel er Ovsted Kirke ved Ejer Bavnehøj. Kirken er placeret på en bakketop og ses tydeligt fra motorvejen og fra landevejen, når man kører mod nord ad E45 eller ad rute 170 (1.1, 1.2). Danmarks landsbykirker har ofte været placeret så højt, at de kunne anvendes som kendingsmærker for sø- og vejfarende. Hvert sogn havde sin sognekirke, enkelte sogne havde mere end en. I 2019 var der 2.163 sogne i Danmark og 2.354 kirker. Sogneinddelingen er en meget gammel, kirkelig og efterhånden administrativ inddeling. Den administrative del er nu overtaget af kommunerne. Sognerådene havde ansvaret for bl.a. skole-, fattig- og vejvæsen.

Kirkeligt er de overordnede inddelinger ud over sogne provstier med hver sin provst og stifter med hver sin biskop og domkirke.